

POPIS VÝCHOZÍHO STAVU A OČEKÁVANÉ ZMĚNY ¹

Specifikace služby² / okruhu služeb, které budou v projektu předmětem změny: ³

1. O jakou službu / okruh služeb se jedná?
 2. Pro jakou cílovou skupinu (CS) je poskytována?
 3. V jakém regionu / regionech je poskytována?
 4. Jak je služba pro CS dostupná?
1. Předmětem změny budou služby sociální prevence, konkrétně: sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi v Kolíně a Kutné Hoře, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež v Kolíně a ve Zruči nad Sázavou.
 2. Cílovou skupinou jsou:
 - a. Děti a mládež ve věku 6 – 26 let z Kolína, Zruče nad Sázavou a blízkého okolí, kteří zažívají bouřlivé období dětství, dospívání a jsou v důsledku toho ohroženi sociálním vyloučením (ohrožení závislostním chováním, neplnění školní docházky, školní neúspěšností atp.).
 - b. Děti do 18 let a jejich rodiny, které čelí důsledkům sociálního vyloučení ve městech Kolín, Kutná Hora a jejich blízkém okolí. Rodiny s dítětem do 18 let, které se ocitly v nepříznivé životní situaci ohrožující zdravý vývoj dětí, kterou nemohou nebo nedokáží řešit vlastními silami.
 3. Středočeský kraj – okres Kolín a Kutná Hora
 4. Služby jsou dostupné následovně:

NZDM Kolín (Okamžitá kapacita ambulantní formy je 6 klientů na 1 pracovníka, okamžitá kapacita terénní formy je 15 klientů na 2 pracovníky).

Klub:
Po 13:00 – 18:00
Út 13:00 – 18:00
St 13:00 – 18:00
Čt 13:00 – 18:00

Poradenství:
Po 13:00 – 18:00
St 13:00 – 18:00
Pá 12:00 – 16:00

Terén:
Po 14:00 – 18:00
Út 14:00 – 18:00
St 14:00 – 18:00
Čt 14:00 – 18:00

¹ Maximální rozsah této přílohy je 6 stran, přičemž doporučujeme zachovat stávající formát textu.

² Pojmem služba rozumíme podporu k začleňování do společnosti osob ohrožených sociálním vyloučením / sociálně vyloučených. Nejedná se tedy například pouze o sociální služby.

³ Některé z otázek mohou být pro daný projekt nerelevantní, v tomto případě popište, z jakého důvodu je tato otázka nerelevantní.

NZDM Zruč nad Sázavou (Okamžitá kapacita služby: 30 osob.)

Po 15:00 – 17:00 (terén)

Út 14:00 – 18:00 (klub)

St 14:00 – 18:00 (klub)

Čt 14:00 – 18:00 (klub)

Čt 15:00 – 17:00 (terén)

Pá - poradenství a asistence

SAS Kolín (Okamžitá kapacita služby – 8 osob)

Po 9:00 – 17:00 – práce v terénu

Út 9:00 – 17:00 – práce v terénu

St 9:00 – 15:00 – ambulantní poradenství

Čt 9:00 – 17:00 – práce v terénu

Pá 9:00 – 17:00 – práce v terénu

SAS Kutná Hora (Okamžitá kapacita služby – 3 osoby)

Po 8:00 – 16:00

Út 8:30 – 16:00 – ambulance

St 8:00 – 16:00

Čt 8:00 – 16:00

Pá 8:00 – 16:00

Popis výchozího stavu:

1. Jaké jsou nedostatky (slabiny, nepokrytá místa) stávající služby / okruhu služeb?
2. Jak uvedené nedostatky dopadají na CS služby?
3. Jak dopadají na pracovníky služby?

1. Projekt reaguje na měnící se vzorec závislostního chování ve společnosti – vzrůstající závislost na digitálních technologiích. Nadměrné a nezdravé využívání digitálních technologií dětmi a mládeží zvyšuje riziko školního neprospěchu a zanedbávání školní docházky a tím pádem zvyšuje riziko sociálního vyloučení.

Sociální služby se tomuto tématu věnují většinou okrajově, ač se podílí na preventivních a komunitních aktivitách směřujících k ochraně dětí. Chceme tedy zavést nové know how do sociálních služeb – podpora zdravého přístupu k digitálním technologiím jako prevence sociálního vyloučení. Cílovou skupinou jsou jak pracovníci sociálních služeb, tak jejich klienti, dále dobrovolníci a komunita.

Poznatky o potřebnosti projektu vyplývají z praxe našich služeb, které pracují s dětmi a mládeží (primární a sekundární programy prevence, program Pilot – služby z oblasti duševního zdraví, NZDM a SAS, inkluzivní aktivity). V projektu (Terénní programy v regionu Lípa pro venkov, reg. č. CZ.03.2.65/0.0/0.0/16_047/0010374) provedli naši sociální pracovníci dotazníkové šetření mezi žáky 2. stupně na 6 spolupracujících školách z kutnohorského a kolínského regionu, které se zaměřovalo na látkové a nelátkové závislosti. Závěrem v oblasti sociálních sítí byla identifikace rizik online prostředí, ve kterém jsou děti konfrontovány s nekonečným množstvím informací. Tyto informace se bez zdravého poznání neučí a nenaučí třdit, ani kriticky hodnotit. Zároveň jim prostředí a čas trávený s technologiemi blokuje navazování zdravých mezilidských vztahů, poskytuje široké možnosti pro nezdrženlivé chování, více se izolují, a to i se svými potížemi, což může mít dopad na jejich duševní zdraví (úzkosti, deprese, sebevražedné tendence). Obzvláště nebezpečné je to u dětí, které ještě nenabýly potřebné kompetence. Tyto

děti pak mají sníženou odolnost vůči nástrahám, které on-line prostředí představuje. Všechny tyto negativní aspekty digitálních technologií navíc ještě akcelerovala pandemie Covid 19, kdy, z důvodu vládních restrikcí omezující možnost setkávání, se děti ještě více izolovaly ve virtuálním světě. I z výše uvedených důvodů se chceme systematictěji věnovat rizikům on-line prostředí a prevenci technologických závislostí cestou porozumění vlastního prožívání a kritického myšlení.

Potřebnost realizace projektu dokládáme expertními názory v dané oblasti a výzkumy realizovanými v České republice a ve světě:

Výzkumná zpráva České děti v kybersvětě. Jak se chovají online a co jim hrozí. UPOL (2019). (<https://vyuka.o2chytraskola.cz/data/files/ceske-deti-v-kybersvete-vyzkumna-zprava-2-1-5ykpwxges.pdf>):

Z výzkumu například vyplynulo, že více než polovina dětí ve věku 7-12 let (51,75 %) používá sociální sítě, přestože pro ně nejsou učeny a pravidla jejich používání povolují využívat službu až od věkové hranice 13 let.

Analytické zprávy pro ORP, PAQ Research, z. ú. (2022):

Analytická zpráva pro ORP Kolín
(file:///C:/Users/Andrea%20Dvorakova/Downloads/PAQreport_Kol%C3%ADn.pdf)

Analytická zpráva pro ORP Kutná Hora
([file:///C:/Users/Andrea%20Dvorakova/Downloads/PAQreport_Kutn%C3%A1%20Hora%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Andrea%20Dvorakova/Downloads/PAQreport_Kutn%C3%A1%20Hora%20(1).pdf))

Zprávy se zabývají mj. rozsahem školní neúspěšnosti v regionech. Přestože nebyl sledován přímo vliv digitálních technologií na školní neúspěšnost, lze předpokládat hypotézu, že zde vliv je a vhodná sociální opatření mohou dětem pomoci být ve škole úspěšnější. ORP Kutná Hora má vysokou vzdělávací neúspěšnost (nedokončování ZŠ, propadání, absence). Vzdělávací neúspěšnost je v ORP Kutná Hora vyšší než v 78 % ORP v ČR a 92 % ORP v kraji (s.6).

Addictive use of digital devices in young children (2021)
(<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0253058>)

Z provedeného šetření mimo jiné vyplývá negativní dopad digitálních technologií na sebekontrolu dětí a negativní vliv stráveného času s digitálním zařízením na školní prospěch.

Technology addiction of adolescents in the COVID-19 era: Mediating effect of attitude on awareness and behavior (2022) (<https://link.springer.com/article/10.1007/s12144-021-01470-8>):

Provedený výzkum se soustředil na vliv digitálních technologií na adolescenty během koronavirové epidemie a mapuje rozdíly mezi chlapci a dívkami.

LF UK Praha (2022) Zpráva o stavu prevence rizikového chování ve školách v České republice za školní rok 2020/21 Systém evidence preventivních aktivit (https://www.preventivni-aktivity.cz/files/ZZ_SEPA_2020-21.pdf)

2. Stávající služby s problematikou dokáží pracovat jen okrajově, nikoliv do hloubky. Sociální pracovníci problematice digitální gramotnosti v drtivé většině nerozumí. Nedostatkem na systémové úrovni je malá provázanost služeb pro mládež se školami, ve kterých děti tráví

nejvíce času. I toto chceme reflektovat při přípravě nového programu – chceme zavést nový model spolupráce mezi NZDM, SAS, školním prostředím, rodiči a celou komunitou a využijeme k tomu téma digitálních závislostí. Tento model bude přenositelný i do služeb sociální prevence jiných poskytovatelů a umožní sociálním službám modernizovat svůj přístup k aktuálním potřebám klientů, k multioborové spolupráci a oslovit tak nové klienty.

Cílovými skupinami našeho projektu jsou děti na základních a středních školách, rodiče těchto dětí, sociální pracovníci, pedagogové, dobrovolníci a celá komunita.

Technologie prorůstají všemi oblastmi našeho života, zjednodušují jej, činí ho rychlejším a přitažlivějším, než je realita a prožitek samotný. Technologie saturují potřebu přátelství, partnerství, uznání, sociální status a ve své „virtuální podobě“ pak nahrazují reálné lidské potřeby postavené na principu závislostí. Riziko závislosti na technologiích je o to větší, čím je samotnými dětmi, které v prostředí digitálních technologií vyrůstají, neuvědomované. Sociální pracovníci často problematice rizik v online prostředí nerozumí, což tvoří bariéru mezi nimi a klienty, a nejsou tak schopni o tématu s dětmi a dospělými klienty diskutovat, vést je ke kritickému myšlení a reflektovat situaci, příp. podchytit rizikové chování. Navíc se objevují stále častěji etická dilemata, která případnou diskuzi stěžují.

Ačkoliv se o vlivu digitálních technologií na naše životy hovoří již dlouho a bylo realizováno několik výzkumů, nejsou intervence příliš efektivní. To dokládá i nárůst využívání digitálních technologií dětmi/mládeží, zvláště v postcovidové době, kdy se online prostředí stalo pro děti a mládež povinnou součástí denního života. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti ve Zprávě o digitálních závislostech v České republice 2022 (https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33706/1150/Zprava-o-digitalnich-zavislostech-v-CR-2022_220712.pdf) na straně 11 mj. uvádí, že „řada aktivit dětí se v souvislosti s distanční výukou a omezením volnočasových aktivit přesunula do online prostředí. Došlo k výraznému nárůstu množství volného času, který děti a dospívající tráví užíváním digitálních technologií“.

Draft programu, který v rámci projektu pilotujeme, se nám již velmi osvědčil. Před samotným podáním žádosti jsme zkoušeli otestovat vhodnost a efektivitu programu Snooper na našich regionálních školách na malém počtu žáků. Zpětná vazba byla veskrze pozitivní, a to zejména proto, že jsme k této prevenci přistoupili zcela jinak – využíváme softwarový nástroj Snooper umožňující vizualizaci digitální stopy, která uvede žáky, rodiče nebo pedagogy do problematiky digitální gramotnosti, tj. seznámí je s principy fungování technologií, závislostní problematikou a formami rizikového chování. Účastníci zažijí „aha moment“, při kterém si uvědomí reálná rizika, např. jak je nakládáno s jejich údaji. Vizualizace digitální stopy a práce s tímto nástrojem je naprosto ojedinělá.

Chceme modernizovat naše sociální služby a přenášet dobrou praxi i ostatním poskytovatelům, školám a široké veřejnosti.

3. Zaměstnanci Prostor plus (sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách) problematice rizik v online prostředí nerozumí, což tvoří bariéru mezi nimi a klienty, a nejsou tak schopni o tématu s dětmi diskutovat, vést je ke kritickému myšlení a reflektovat situaci, příp. podchytit rizikové chování. Přitom se jedná o dovednost, která je nezbytná z hlediska efektivity, udržitelnosti a maximalizace dopadu na děti a klienty služeb samotné. Zároveň sociální pracovníci služeb NZDM a SAS mají omezené příležitosti navazovat dlouhodobou spolupráci se školami, ačkoliv je to v nejlepším zájmu našich klientů a jejich rodin.

Popis změny a cílového stavu (dle plánu projektu):

1. Jak bude v ideálním případě vypadat poskytovaná služba po skončení realizace projektu?
2. Jakým způsobem toho dosáhnete?
3. Jaké okamžité zlepšení nastane pro CS služby a / nebo pro pracovníky služby?
4. Jaké dlouhodobé zlepšení předpokládáte?

1. Fakultativní činnost průvodců se stane součástí agendy služeb sociální prevence. V problematice digitálních závislostí a hygieny edukovaní sociální pracovníci budou dále nositeli know-how a budou tak působit preventivně v rámci tématu a komunity.

2.

- Tvorbou inovativního programu pro sociální služby.
- Pilotním ověřením nového řešení
- Vrstevnickým programem
- Mezioborovou spoluprací
- Nedílnou součástí projektu je evaluace, která bude vedena zkušeným evaluátorem/evaluátkou a bude poskytovat průběžnou zpětnou vazbu během realizace projektu.

3. Okamžité zlepšení pro pracovníky Prostor plus – zvýšení kompetencí, rozvoj sociální práce, spolupráce se školami, rozvoj práce s komunitou, rozvoj práce s dobrovolníky. Okamžité zlepšení pro CS – záhy po zahájení realizace jsou průvodci schopni předávat relevantní informace o hrozbě digitálních technologií a demonstrovat toto i na praktických ukázkách pomocí softwarového nástroje Snooper.

4. Data získaná a reflektující úroveň digitální gramotnosti v kontextu vztahu dětí a mládeže k technologiím budou, kromě toho, že umožní změřit naplnění cíle projektu, rovněž zásadním argumentem pro potřebnost podpory a edukace tématu. Využijeme je tedy pro jednání s KÚ Středočeského kraje a municipalitami jako doklad nezbytnosti aktivního přístupu k tématu a jeho podpoře při práci se sociálně vyloučenými či sociálním vyloučením ohroženými obyvateli.

Popis pilotního ověřování zavedení nového řešení

1. Jaká je potřebná délka k zavedení změny a jejímu pilotnímu ověření?
2. Popište personální a materiální zajištění k zavedení nového řešení.
3. Jaký počet uživatelů služeb zapojíte do pilotního ověření nového řešení?
4. Jaká je potřebná délka k vyhodnocení efektivity změny?

1. Potřebná délka k zavedení změny, myšleno k proškolení 4 průvodců a vytvoření prvotní metodiky, je velmi krátká – v prvních měsících realizace. Následně bude prováděna pilotáž (cca 28 měsíců).

2. Průvodci tématem digitální gramotnosti budou v rámci projektu působit při našich čtyř sociálních službách (2x NZDM a 2xSAS).
Materiální zabezpečení – blíže v projektovém záměru.

3. 1000 uživatelů.

4. 30 měsíců